

Комунікативні здібності студента-філолога

Анотація. У статті охарактеризовано комунікативні здібності студента-філолога. Описаний досвід дослідників з даної теми. Проаналізовано психологічні особливості майбутніх студентів на основі експериментального дослідження, виявлено рівень комунікативних здібностей студентів-філологів на сучасному етапі.

Ключові слова: комунікативні здібності, компонент комунікативних здібностей, комунікативна діяльність.

М. А. Павлухіна. Коммуникативные способности студента-филолога.

В статье охарактеризованы коммуникативные способности студента-филолога. Описанный опыт исследователей по данной теме. Проанализированы психологические особенности будущих студентов на основе экспериментального исследования, выявлен уровень коммуникативных способностей студентов-филологов на современном этапе.

Ключевые слова: коммуникативные способности, компонент коммуникативных способностей, коммуникативная деятельность.

М.О.Pavlukhyna. Communicative abilities of a student-philology

Summary. The philology student's communicative abilities are characterized in the article. The reseachers' expierience of this topic are also described. The future students' psycology features are analized and based concerning experimental research, the philology students' level of communicative abilities are detected at the present stage.

Key words: communicative abilities, component of communicative abilities, communicative activity.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку українського суспільства підвищує вимоги до рівня професіоналізму випускників вищих навчальних закладів. Успішність професійної діяльності майбутнього спеціаліста - філолога передбачає володіння не лише іноземною мовою, але й іншомовною комунікативною компетентністю. Систему комунікативних знань, умінь і навичок можливо сформуванати лише на основі комунікативних здібностей. Тому нами було обране дану тему.

Аналіз останніх досліджень. Питання розвитку комунікативних здібностей не є новим для психологічної науки, ним займалися А. Батаршев, Г. Васильєв, Н. Вітюк, В. Гаркуша, А. Кідрон, С. Максименко, Р. Немов, К. Роджерс. Та все ж у педагогічній психології недостатньо вивченою є проблема психологічних механізмів досягнення високого рівня когнітивно-комунікативних здібностей, відсутній психологічно обґрунтований зміст навчання, спрямованого на розвиток комунікативних здібностей студентів-філологів протягом усього періоду навчання у вищому навчальному закладі.

Постановка завдання. Процес розвитку комунікативних здібностей студента залежить від особливостей навчальної діяльності та ряду інших факторів. Коли йдеться про студента-філолога, ми маємо на увазі

формування не лише майбутнього вчителя іноземної мови, а й фахівця, який надалі може займатися перекладацькою діяльністю на професійному рівні.

Виклад основного матеріалу. Аналізуючи комунікативні здібності студентів-філологів ми спираємося на думку дослідника Ю. Якимчука, він розуміє комунікативні здібності як сталу сукупність індивідуально-психологічних особливостей людини, що існує на основі комунікативних задатків і зумовлює успішність комунікативної діяльності [7]. Науковець виділяє такі компоненти комунікативних здібностей: когнітивний, мотиваційний, самооцінний, емоційний, комунікативно-діяльнісний тощо.

Виходячи з сутності поняття «комунікативні здібності», структури та особливостей їхнього розвитку та беручи до уваги критерії, розроблені різними авторами, нами визначено такі критерії розвитку комунікативних здібностей студентів - філологів: досягнутий рівень розвитку когнітивно-репрезентативних структур, які є узагальнено-абстрактним результатом набуття комунікативних знань, умінь та навичок; мотивація студентів комунікативної діяльності; емоційна стійкість студентів у комунікативній діяльності; самооцінка студентів у комунікативній діяльності; особистісні особливості суб'єкта комунікативної діяльності [2].

Описуючи власну модель комунікативних здібностей студента-філолога, ми приймаємо за основу структуру комунікативних здібностей Ж. Глозмана та А.Пуні, в основу якої покладено особистісні особливості [3]. Т. Гарлицька відносить комунікативні якості до базових і вважає, що їх повинен мати кожен випускник вищого навчального закладу [4].

На думку ж Р. Бужикової комунікативні здібності (володіння словом і немовними засобами спілкування, вміння вступати у контакт) є такими якостями фахівця, котрі потрібні ринковому демократичному суспільству [2].

З метою більш поглибленого вивчення проблеми, нами було проведене дослідження у вересні-жовтні 2017 року у КГПУ м.Кривого Рогу. Загальна вибірка – 37 студентів (вік 19-20 років) Програма дослідження складалася з двох етапів: підготовчого, констатувально-діагностичного, з визначення рівня розвитку комунікативних і організаційних здібностей студентів-філологів, аналітичного. Нами використано наступні методи та методики дослідження:

1. Теоретичний аналіз наукової літератури з проблеми з метою визначення глибини розробленості теми та ступеню її наукової новизни.

2. Спостереження, бесіди.

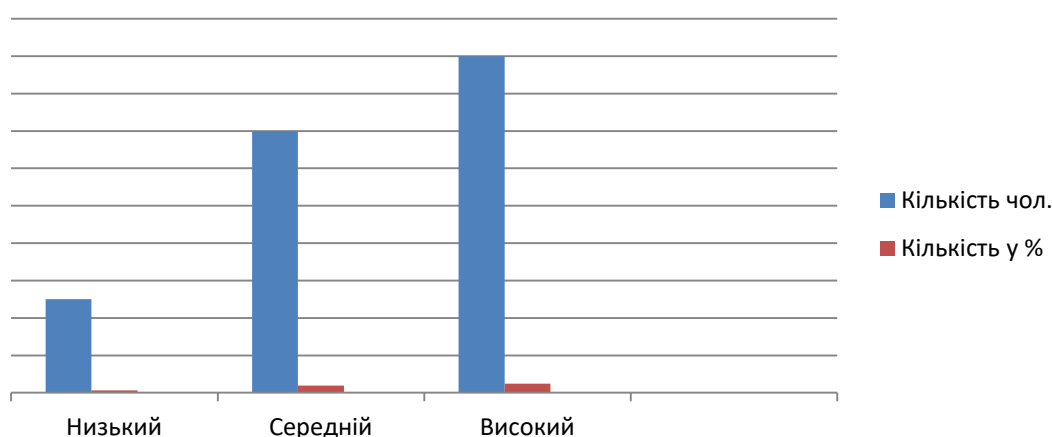
3. Метод анкетування і тестування: за допомогою опитувальника комунікативних здібностей (КОЗ).

Проведене нами експериментальне дослідження проаналізовано та занесене до таблиці 1.

Таблиця 1

Результати з визначення рівня розвитку комунікативних і організаційних здібностей студентів-філологів

Рівень	Контрольна група	
	Кількість чол.	Кількість у %
Низький	5	13%
Середній	14	38%
Високий	18	49%

Таким чином, на основі проведеного анкетування та тестування за допомогою опитувальника комунікативних здібностей (КОЗ) ми проаналізували, що високий рівень комунікативних здібностей мають 18 студентів, що становить 49%, а це означає що у цих студентів високий рівень комунікативних здібностей, для них характерні швидка орієнтація у складних ситуаціях, невимущена поведінка в новому колективі. Вони ініціативні, приймають самостійні рішення, відстоюють свою думку та легко почувають себе в незнайомій компанії.

Середній рівень має 14 студентів – 38%. Для них характерні прагнення до контакту з людьми, але не обмежуючи коло своїх знайомств, відстоюють свою власну думку, планують роботу. Однак «потенціал» цих схильностей не відрізняється високою стійкістю. Таким студентам необхідно серйозно зайнятися формуванням і розвитком комунікативних схильностей.

Низький рівень комунікативних здібностей мають 5 студентів – філологів, а саме 13% від всієї групи. Такі студенти не прагнуть до спілкування, почувають себе скуто в новій компанії, у вільний час люблять бути на самоті, обмежують свої знайомства, переживають труднощі при встановленні контактів з людьми і, виступаючи перед аудиторією, погано орієнтуються в незнайомій ситуації, не відстоюють свою власну думку, важко переживають образи. Не проявляють ініціативи в громадській діяльності, у багатьох справах уникають прийняття самостійних рішень.

Негативними чинниками які впливали на високий рівень комунікативних здібностей студентів – філологів після бесід з ними були встановлені: освітня некомпетентність, неорганізованість, вплив стресів.

Висновки. Отже, на основі експериментального дослідження ми змогли визначити рівень розвитку комунікативних здібностей студентів – філологів і визначити, що він є достатньо розвинений. Це певним чином можна пояснити контингентом студентів та специфікою їх підготовки (філологічний напрям). Низький рівень пояснюється емоційним навантаженням, низьким рівнем стресостійкості, недостатнім рівнем живого спілкування. Дослідження мало констатуючу стратегію, у подальшому плануємо визначити основні шляхи підвищення рівня розвитку комунікативних здібностей інтерактивними способами та упровадити у практику.

Список використаної літератури

1. Бужикова Р. І. Розвиток мовленнєвих здібностей молоді / Р. І. Бужикова. – Миколаїв. – 2007. – С. 100–103
2. Бутенко Т. О. Активні методи навчання у формуванні комунікативної компетентності студентів / Т. О. Бутенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2009-11/09btocsf.pdf>
3. Винославська О. В. Психологія: навчальний посібник / О. В. Винославська – К. – 2005.
4. Гарлицька Т. Комунікативний підхід як спосіб формування творчих здібностей майбутніх учителів англійської мови / Тетяна Гарлицька [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://naub.oa.edu.ua/2013/komunikatyvnyj-pidhid-yak-sposib-formuvannya-tvorchyh-zdibnostej-majbutnihuchyteliv-anhlijskoji-movy/>
5. Коваленко А.Б. Психологія розуміння творчих задач: дис. ... доктора психол. наук зі спец. 19.00.01 – загальна психологія, історія психології / А. Б. Коваленко. – К. – 2000. – 395с.
6. Якимчук Ю. В. Психологічні особливості інтенсифікації розвитку комунікативних здібностей майбутніх фахівців міжнародних відносин: Дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07/ Якимчук Ю. В. – Хмельницький. – 2008. – С. 221